

УДК 336.7

О. М. Павлова,
д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки і торгівлі,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2583-9593>

Т. І. Данилюк,
к. е. н., професор, декан факультету економіки та управління,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9513-5287>

А. В. Мурзіна,
студентка кафедри економіки і торгівлі,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-9040-2662>

О. Ю. Держай,
аспірант кафедри економіки, підприємництва та маркетингу,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-0213-2619>

О. О. Мельник,
студент освітньої програми магістр за спеціальністю "076 Підприємство та торгівля",
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-5698-7281>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.11.59

ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІЗИНГОВИХ ТА КРЕДИТНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ НА БІЗНЕС І КОН'ЮНКТУРУ РИНКУ У ВОЄННИЙ, ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

O. Pavlova,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Economics and Trade, Lesya Ukrainka Volyn National University
T. Danyliuk,
PhD in Economics, Professor, Dean of the Faculty of Economics and Management, Lesya Ukrainka Volyn National University
A. Murzina,
Student of the Department of Economics and Trade, Lesya Ukrainka Volyn National University
O. Derzhay,
Postgraduate student of the Department of Economics, Entrepreneurship and Marketing, Lesya Ukrainka Volyn National University
O. Melnyk,
Student of the Master's Degree Program in the Specialty "076 Entrepreneurship and trade", Lesya Ukrainka Volyn National University

THE IMPACT OF LEASING AND CREDIT INSTITUTIONS OF UKRAINE ON BUSINESS AND MARKET CONDITIONS IN THE WAR AND POST-WAR PERIOD

Дана стаття присвячена дослідженню важливого аспекту фінансової сфери України — діяльності лізингових та кредитних установ. Стаття розглядає роль цих фінансових інструментів у підтримці підприємств та підприємців, надаючи їм можливість отримати доступ до необхідних ресурсів для відновлення та розвитку в умовах нестабільності. Ми провели аналіз важливості лізингу та кредитування для підприємств під час воєнних конфліктів, а також оцінили їх роль у стимулюванні та відновленні кон'юнктури ринку України після кризи. Досліджуються також аспекти регулювання та впливу державних програм на функціонування цих фінансових установ в надзвичайних умовах. Стаття має на меті підкреслити важливість фінансової підтримки для бізнесу в періоди нестабільності та надати чітку картину впливу лізингових та кредитних установ на кон'юнктуру ринку України в умовах воєнних та післявоєнних періодів. Відомо, що Кредитування та лізинг зробили вагомий внесок в піднесення та розвиток кон'юнктури ринку України, стимулюючи бізнеси розвиватися та розширювати свою

діяльність у таких нелегкий для економіки час. У воєнний період, лізингові та кредитні установи стали ключовими джерелами фінансування для підприємств та осіб, які потребують доступу до капіталу для вирішення різних фінансових потреб. Лізинг дозволив підприємствам отримати доступ до необхідного обладнання та активів без великих витрат, зберігаючи ліквідність, а кредити від МФО стали швидким та зручним способом отримання фінансової підтримки, особливо для осіб з низьким кредитним рейтингом. При цьому для бізнесів стала доступна програма 5-7-9%, яка значно зменшила фінансове навантаження та надала можливість оформити техніку під малі відсотки річних. У післявоєнний період лізингові та кредитні установи мають великі перспективи розвитку, так як економічна ситуація в країні буде досить нестабільною. Перш за все, активне відновлення кон'юнктури ринку сприятиме збільшенню попиту на фінансові послуги. Лізинг може стати ефективним інструментом для підтримки росту підприємств і відновлення виробництва. У післявоєнний період кредитні установи також матимуть важливу роль у фінансовому відновленні країни, надаючи позики для інвестицій та розвитку. Поступове покращення фінансової стійкості та зменшення ризиків також можуть сприяти збільшенню доступності кредитів для різних категорій клієнтів. Однак важливо враховувати, що зростання регуляторного нагляду та вдосконалення практик видачі кредитів та лізингу є важливими аспектами забезпечення стабільності фінансового сектору та захисту прав споживачів.

This article is devoted to studying an essential aspect of Ukraine's financial sector — the activities of leasing and credit institutions. The article examines the role of these financial instruments in supporting businesses and entrepreneurs, enabling them to access the necessary resources for recovery and development in times of instability. We analyze the importance of leasing and lending for enterprises during military conflicts and assess their role in stimulating and restoring the Ukrainian market after the crisis. The article also examines the aspects of regulation and the impact of government programs on the functioning of these financial institutions in emergency conditions. The article aims to emphasize the importance of financial support for businesses in times of instability and to provide a clear picture of the impact of leasing and credit institutions on the Ukrainian market in the wartime and post-war periods. It is well known that lending and leasing have significantly contributed to the recovery and development of the Ukrainian market, encouraging businesses to develop and expand their activities in such difficult economic times. During the war, leasing, and lending institutions became vital sources of financing for businesses and individuals needing access to capital to meet various financial needs. Leasing allowed businesses to access the necessary equipment and assets at low cost while maintaining liquidity, and loans from MFIs became a quick and convenient way to obtain financial support, especially for individuals with low credit ratings. At the same time, the 5-7-9% program became available to businesses, significantly reducing the financial burden and making it possible to purchase the equipment at low interest rates. In the postwar period, leasing and credit institutions had great prospects for development, as the economic situation in the country was quite unstable. First, the active recovery of market conditions will increase the demand for financial services. Leasing can be an effective tool to support enterprises' growth and production resumption. In the postwar period, credit institutions also played an essential role in the country's financial recovery by providing loans for investment and development. Gradual improvements in financial stability and risk mitigation may also contribute to increased access to credit for different categories of clients. However, it is essential to remember that increased regulatory oversight and improved lending and leasing practices are essential aspects of financial sector stability and consumer protection.

*Ключові слова: кредит, лізинг, кредитні установи, бізнес, підприємства, банк, кон'юнктура ринку.
Key words: loan, leasing, loan institutions, business, enterprises, bank, market conditions.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Україна, переживаючи виснажливий для економіки воєнний конфлікт, стикається з численними економічними викликами та фінансовими труднощами, що значно впливає на кон'юнктуру ринку та підприємницьку активність. У таких умовах підприємства та громадяни

мають обмежені можливості щодо провадження своєї діяльності та потребують фінансової підтримки, що ставить під сумнів їхню здатність функціонувати та розвиватися. Значне збільшення державних видатків на військовий сектор призводить до скорочення фінансових можливостей та ресурсів у інших сферах. Також дана ситуація створює високі ризики та нестабільність для уже діючих та нових підприємств, що впливає на їх спроможність надалі функціонувати на ринку. Таким

Рис. 1. Лізингові компанії України

Джерело: розроблено на основі [16, 17].

чином важливо дослідити, як лізингові та кредитні установи можуть відгукнутися на вищезазначені виклики і надати підтримку підприємствам та громадянам у воєнний період та в подальшому відновленні економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням питань у лізинговій галузі та перспективами її розвитку в Україні займалися такі вітчизняні науковці як: С. К. Амелін [3], А. Краковська, І. Вишневський, Н. Педос [13], Б. В. Наконечний [20] тощо. В свою чергу дослідженнями у галузі кредитування та всіх його аспектів займалися В. Д. Лагутін [15], О. Дзюблук [9], І. О. Доценко, В. В. Доценко [11], К.В. Павлов [23—28] тощо.

Таким чином можемо зазначити, що сфера кредитування та лізингу, як невід’ємної частини економіки країни, є гнучкою та динамічно розвивається, що потребує подальшого наукового дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження ролі лізингових та кредитних установ в Україні у воєнний та післявоєнний період, їх вплив на кон’юнктуру ринку та підприємницький сектор, а також оцінка перспектив їхнього розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Воєнний період в Україні супроводжується змінами в бізнес-середовищі, такими як зменшення споживчого попиту, незв’язність економічних процесів та загальна невпевненість, тому більшість бізнесів відчули занепад, а то і зовсім зникли з ринків не впоравшись з простоями при відключенні світла та інших несприятливих ситуацій. Натомість у Західній частині країни відкрилася значна кількість нових підприємств, скориставшись певними перевагами такими як внутрішня міграція та значне звільнення певних ніш на ринку. Послуги, які надають лізингові та кредитні установи стали у якомусь роді спа-

сінням для молодих та уже функціонуючих бізнесів, сприяючи їхньому виживанню та розвитку в умовах нестабільності та ризиків, що дає неабиякий поштовх до покращення загальної кон’юнктури ринку. Доступ до фінансових ресурсів та фінансова гнучкість це важливий фактор для адаптації бізнесу до швидко змінного середовища та виконанням стратегічних завдань. У воєнний час деякі підприємства могли зіткнутися з фінансовими викликами, такими як зменшення обігових коштів і недостатність ліквідності. У такому випадку кредити можуть надати підприємствам додатковий фінансовий ресурс для покриття невідкладних витрат. Інші мали необхідність оновлення обладнання та транспортних засобів для забезпечення безпеки та ефективності. Лізинг допомагає підприємствам отримати доступ до необхідних активів без значних витрат.

Слід глибше зануритися у питання, щоб зрозуміти який глобальний вплив на малі та середні бізнеси несе фінансування за допомогою кредитування та лізингу.

Лізинг — це спеціальна форма інвестиційної операції, в якій лізингова компанія купує обладнання або активи від постачальника і здає їх в оренду клієнту на певних умовах і протягом визначеного періоду за грошову винагороду. В результаті це призведе до подальшого переходу права власності на ці активи до клієнта [30].

Лізинг є важливим фінансовим інструментом, який впливає на кон’юнктуру ринку України з різних поглядів. По-перше, він забезпечує збільшення доступності необхідного обладнання, автомобілів, інших активів та технологій для підприємств та підприємців. Це дозволяє модернізувати та підвищити конкурентоспроможність підприємств, що має важливе значення для розвитку економіки. По-друге, також сприяє збереженню ліквідності підприємств, оскільки не вимагає значних капіталовкладень, що особливо важливо в умовах обмежених фінансових ресурсів. Це стимулює виробництво, оскільки дозволяє підприємствам оновлювати та розширювати свою технічну базу без надмірних фінансових зусиль, що в свою чергу збільшує обсяги виробництва та сприяє створенню нових робочих місць. В

Таблиця 1. Рейтинг найдешевших онлайн-кредитів від МФО

№	Назва МФО	Сума балів	Сума кредиту під 0,01%	Максимальний термін кредитування
1	CreditKasa	35	до 20 000 грн	30 днів
2	Credit Box	34	до 20 000 грн	30 днів
3	Credit plus	34	до 15 000 грн	30 днів
4	Credit7	34	до 15 000 грн	30 днів
5	Selfie credit	34	до 15 000 грн	30 днів
6	Moneyveo	33	до 22 000 грн	20 днів
7	Tengo	32	до 15 000 грн	30 днів
8	Slon credit	32	до 15 000 грн	30 днів
9	Money4you	32	до 15 000 грн	30 днів
10	Milolan	31	до 15 000 грн	30 днів

Джерело: побудовано на основі [18].

свою чергу лізинг також є ефективним інструментом для малих та середніх підприємств, які не завжди можуть витратити великі суми на придбання обладнання та активів. Він допомагає цим підприємствам отримувати доступ до необхідних ресурсів та конкурувати на ринку, що сприяє розвитку підприємництва [20].

Можна виділити такі форми фінансового лізингу як оперативний та фінансовий.

Оперативний лізинг означає, що лізингоодержувач має право використовувати майно, надане лізингодавцем, на певний строк, але в кінці цього періоду він не має можливості викупити це майно.

Фінансовий лізинг ґрунтується на тому, що клієнт має зобов'язання сплатити повну вартість майна протягом періоду лізингової угоди і в кінці періоду користування, має можливість придбати дане майно [3, 22].

В Україні в основному переважає фінансовий лізинг, що є типовим явищем на перших етапах розвитку цього ринку. Це обумовлено тим, що більшість клієнтів цікавляться придбанням об'єкта лізингу у власність після закінчення дії лізингової угоди. Оперативний лізинг, в свою чергу, є менш розповсюдженим, але пропонується корпоративним клієнтам як спосіб задоволення їхніх потреб у користуванні легковими автомобілями [13].

Проаналізувавши лізинговий ринок України можемо на Рис. 1 виділити наступні найвідоміші великі компанії, що надають дану послугу.

Лізингові компанії роблять вагомий внесок для українського бізнесу вигідним доступом до обладнання та техніки без глобальних фінансових втрат, а також збереженням ліквідності та гнучким фінансовим контролем.

Кредит, в свою чергу, є своєрідною формою фінансування, коли одна особа чи організація надає іншій грошові або матеріальні ресурси з умовою повернення, включаючи сплату відсотків, в певний строк [4].

Кредит є ключовим елементом в сучасній кон'юктурі ринку, який відображає складні економічні відносини в суспільстві. Він завжди був та залишається невід'ємним інструментом для сприяння розвитку виробництва. Шляхом надання кредиту активізується обіг капіталу, як на великому, так і на малих рівнях економіки. Кредит є сполучною ланкою у всьому процесі відтворення, сприяючи підвищенню рентабельності виробництва та прибутковості капіталу [9, 15].

Кредитні відносини виникають, коли грошові ресурси підприємств, організацій, бюджету та населення тим-

часово мобілізуються і використовуються з метою задоволення економічних і соціальних потреб, з умовою їх повернення [3,2].

Кредит у свою чергу має різноманітність. Дослідники у своїх працях включають велику різноманітність, проте, виходячи з сучасних реалій можна виділити такі основні форми кредитів: комерційний, банківський, державний, споживчий, іпотечний та міжнародний [14, 15].

Форма комерційного кредиту виникла раніше всіх, так як це безпосередньо пов'язано із процесом виробництва та реалізацією товарів. Отже, комерційний кредит представляє собою форму фінансових відносин, яка впорядковує процес перерозподілу матеріальних ресурсів і визначає умови кредитної угоди між двома економічними суб'єктами. Ця форма кредиту полягає в тому, що продавець (або виробник) надає покупцеві можливість відкласти оплату за придбані товари, роботи або послуги. Перевагами такої форми є швидке та зручне отримання фінансування; відсутність вимогання від кредиторів додаткового забезпечення, окрім заборони на заставу майна під інші кредити; вимоги до кредитоспроможності позичальника зазвичай менш суворі, ніж у випадку банківського кредитування, і оцінка кредитоспроможності рідше проводиться кредиторами; процес узгодження пролонгації кредиту зазвичай є менш складним [2, 12, 15].

Для визначення ефективної відсоткової ставки, яку позичальник платить за товарним кредитом, можна використовувати наступну формулу:

$$Re = \frac{SK}{z-h} \times 360 \quad (1),$$

де Re — відсоткова ставка для позичальника;

SK — величина знижки;

z — тривалість відстрочки платежу (днів);

h — період дії знижки (днів).

Також на практиці може використовуватися дещо інша формула розрахунку відсотків, що на думку багатьох фінансистів більш точна:

$$Re = \frac{SK}{1-0,01SK} \times \frac{360}{z-h} \quad [5].$$

Банківський кредит — це вид позики, в якому особи або підприємства, які мають вільні гроші, віддають їх у позику через банки іншим особам або підприємствам. У цьому процесі банк виступає як кредитор, а позичальниками можуть бути підприємства, організації або приватні особи. В сучасній ринковій економіці банківський кредит є основним видом фінансування. Важ-

Таблиця 2. Вартість кредитів за даними статистичної звітності банків України (без урахування овердрафту)

Дата	Національна валюта					
	Фізичні особи			Суб'єкти господарювання		
	Всього, %	Коротко-строкові, %	Довго-строкові, %	Всього, %	Коротко-строкові, %	Довго-строкові, %
04.01	33,4	33,0	35,7	10,2	9,8	15,4
14.01	32,8	33,4	31,2	9,8	9,4	14,4
01.02	33,1	33,9	31,0	11,1	10,9	14,4
10.02	32,3	33,2	29,9	10,7	10,4	12,7
23.02	32,0	3,0	29,5	12,3	12,2	13,9

Джерело: побудовано на основі [21].

ливою особливістю банківського кредиту є те, що він існує у грошовій формі, і головним об'єктом кредитування є грошовий капітал. За тривалістю періоду використання його поділяють на короткостроковий (до 1 року), середньостроковий (від 1 до 3 років) та довгостроковий (від 3 років і більше) [2, 11, 15].

Формула для вирахування відсотків за кредитом буде мати такий вигляд:

$$B = \left(\frac{C \times BC}{100 \times KD} \right) / 365 \quad (2),$$

де B — сума відсотків, які нараховує банк;

C — тіло кредиту;

BC — відсоткова ставка за договором;

KD — кількість днів кредитування [1, 25].

Державний кредит являє собою форму кредитних відносин, при яких держава виступає позичальником, а кредиторами можуть бути фізичні або юридичні особи. Економічна мета державного кредиту полягає в накопиченні державою фінансових ресурсів за принципом їх повернення для фінансування різних державних витрат. Така форма кредитування виникла як спосіб покриття дефіциту державного бюджету [2, 15].

Споживчий кредит — це специфічний вид кредиту, який дозволяє населенню придбати товари тривалого використання з відстрочкою у платежах. Такий кредит надається торговими компаніями і спеціалізованими фінансовими установами фізичним особам і повертається в розстрочку. Основна ідея споживчого кредиту — надання можливості споживачам використовувати товари і послуги ще до того, як вони повністю зможуть їх оплатити. Це сприяє підвищенню рівня життя громадян та збільшенню попиту на товари та послуги, що в свою чергу сприяє зростанню їх виробництва і розвитку економіки [2, 15].

Іпотечний кредит є спеціальним видом фінансування, який пов'язаний із наданням позик, заставленням нерухомого майна, такого як земля, житлові або комерційні будівлі тощо. Ці позики зазвичай надаються на тривалий період. Важливою умовою для отримання іпотечного кредиту є приватна власність на нерухомість і землю [15].

Міжнародний кредит — це пересування позичкових фінансових ресурсів в рамках міжнародних економічних відносин. Цей вид кредиту включає в себе кредитні угоди між державами, банками та підприємствами різних країн. Основна ідея міжнародного кредиту полягає в передачі грошових або товарних ресурсів з однієї країни в іншу на умовах відстроченого повернення. Використання міжнародного кредиту зазвичай виз-

начається потребою у поглибленні міжнародного поділу праці та розвитку міжнародних економічних зв'язків. Сучасне розуміння міжнародного кредиту включає різноманітні форми кредитних відносин, що сприяють обміну позичковим капіталом між країнами [2, 15].

В сучасних умовах більшість послуг переходять з офлайн в онлайн. Це стосується зокрема і фінансових послуг таких як кредитування та лізинг. Онлайн кредитування від мікрофінансових організацій (МФО) в Україні є важливою фінансовою послугою, яка має велику актуальність для широкого кола населення та малих підприємств особливо у воєнний період через виникнення для людей великих незручностей в обслуговуванні офлайн. Основними перевагами такого кредитування є швидкий доступ до фінансових ресурсів, що дозволяє отримати гроші коли потрібно негайно покрити невеликі фінансові потреби, такі як непередбачені витрати чи термінові рахунки; можливість отримати кредит особам з низьким кредитним рейтингом; мінімальні вимоги до документів; фінансова гнучкість; розвиток малих бізнесів, які потребують додаткового капіталу для розширення своєї діяльності [29].

Мінфін щороку виділяє особливий рейтинг МФО для зручності споживачів, що наведено у таблиці 1.

Вартість короткострокових та довгострокових банківських кредитів для фізичних та юридичних осіб щороку варіюється в залежності від стану економіки. Відтак у воєнний період станом на 2022 рік спираючись на звіт НБУ маємо таку статистику у таблиці 2.

Можемо відмітити, що кредитування для юридичних осіб мають значно менші відсотки річних. Це пов'язано з тим, що держава в свою чергу ввела спеціальні кредитні пільги для підприємств, щоб стимулювати розвиток кон'юнктури ринку.

Зважаючи на економічний занепад більшості регіонів України після початку повномасштабних воєнних дій держава вирішила на початковому етапі зробити податкові канікули для малих підприємств, а згодом популярності набрала спеціальна кредитна програма 579, яка була проваджена ще 1 лютого 2020 року. Дана державна програма передбачає надання банками кредитів фізичним особам підприємцям та юридичним особам під 5, 7 або 9 відсотків річних на максимальний термін до 5 років. Таким чином, якщо звичайний кредит видають під 30—40%, то при програмі 579 держава фінансує різницю у відсотках, а отримувач кредиту сплачує лише 5, 7 або 9 відсотків. За цієї програмою фінансуються усі види діяльності згідно з КВЕД, окрім азартних ігор, тютюнових та алкогольних виробів, виготовлення зброї та вибухових речовин, програмування, фінансової та страхової діяльності [7, 8, 10].

Кредит по програмі 579 може бути виданий під такі цілі:

1. Купівля або модернізація основних засобів, окрім транспортних засобів, які не призначені для комерційного чи виробничого використання.

2. Придбання нежитлової нерухомості або земельних ділянок для господарської діяльності суб'єкта підприємництва без можливості передачі третім особам.

3. Будівництво, реконструкція або ремонт нежитлових приміщень, у яких буде здійснюватися основна діяльність, і які перебувають у власності або користуванні суб'єкта підприємництва.

4. Придбання об'єктів інтелектуальної власності, у рамках договорів комерційної концесії, які пов'язані із впровадженням кредитно-інвестиційних проєктів суб'єктом підприємництва [19].

Основною вимогою для отримання кредиту фізичними особами підприємцями та юридичними особами є успішне ведення власної діяльності не менше одного року та хороша оборотність за останній рік. Відсоткові ставки у даній програмі визначаються за певними критеріями:

1. Для 5% річних — дохід за рік має становити до 50 млн грн, кількість нових найманих працівників повинно бути не менше двох впродовж кварталу.

2. Для 7% річних — дохідність за останній рік має також становити до 50 млн грн, а при прийнятті на роботу додаткового нового працівника відсоткову ставку можуть зменшити на 0,5%.

3. Для 9% річних — дохід бізнесу за рік має становити понад 50 млн грн, і таким ж чином відсоткова ставка може зменшуватися на 0,5% при прийнятті кожного нового працівника [10].

Візьмемо для прикладу фінансування комерційної, вантажної та сільськогосподарської техніки. Підприємці мають змогу оформити таку техніку для свого бізнесу по державній програмі 5-7-9%. Для цього їм потрібно спершу підготувати усі необхідні документи, тоді сформувати заяву та подати у банк, дочекатися позитивного рішення, обрати необхідну техніку в українських поставальників, сплатити аванс у розмірі 30% від її загальної вартості і врешті у відділенні банку підписати кредитний договір. Також необхідними умовами є застава техніки, що безпосередньо купується, а також необхідність наявності поручителя. Поручителями можуть виступати офіційні чоловік чи дружина, а також найближчі родичі. Для юридичних осіб це може бути порука засновника, або кінцевого власника, що володіють більшою часткою в статутному капіталі [6].

Серед переліку документів, що необхідно подати у банк для фізичних осіб підприємців є: декларації за 2 роки, свідоцтво про реєстрацію ФОП, паспорт, ідентифікаційний код, паспорт та ідентифікаційний код чоловіка або дружини у випадку наявності офіційного шлюбу.

Для юридичних осіб перелік документів є наступним: наказ на призначення директора, рішення або протокол про призначення директора, картка 311 за останні 12 місяців, фінансова звітність за останній період, звітність по найманих працівниках за останній період, інформація про засновників. Також банк може потребувати й деякі інші документи при необхідності.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Кредитування та лізинг зробили вагомий внесок в піднесення та розвиток кон'юнктури ринку України, стимулюючи бізнеси розвиватися та розширювати свою діяльність у таких нелегкий для економіки час. У воєнний період, лізингові та кредитні установи стали ключовими джерелами фінансування для підприємств та осіб, які потребують доступу до капіталу для вирішення різних фінансових потреб. Лізинг дозволив підприємствам отримати доступ до необхідного обладнання та активів без великих витрат, зберігаючи ліквідність, а кредити від МФО стали швидким та зручним способом отримання фінансової підтримки, особливо для осіб з низьким кредитним рейтингом. При цьому для бізнесів стала доступна програма 5-7-9%, яка значно зменшила фінансове навантаження та надала можливість оформити техніку під малі відсотки річних. У післявоєнний період лізингові та кредитні установи мають великі перспективи розвитку, так як економічна ситуація в країні буде досить нестабільною. Перш за все, активне відновлення кон'юнктури ринку сприятиме збільшенню попиту на фінансові послуги. Лізинг може стати ефективним інструментом для підтримки росту підприємств і відновлення виробництва. У післявоєнний період кредитні установи також матимуть важливу роль у фінансовому відновленні країни, надаючи позики для інвестицій та розвитку. Поступове покращення фінансової стійкості та зменшення ризиків також можуть сприяти збільшенню доступності кредитів для різних категорій клієнтів. Однак важливо враховувати, що зростання регуляторного нагляду та вдосконалення практик видачі кредитів та лізингу є важливими аспектами забезпечення стабільності фінансового сектору та захисту прав споживачів.

Література:

1. Finance.ua. Як порахувати відсотки за кредитом. URL: <https://finance.ua/ua/credits/kak-poschitat-procenty-po-kreditu> (дата звернення: 2.04.2024).
2. LivingFo. Форми та види кредиту. URL: <https://livingfo.com/formy-ta-vydy-kredytu/> (дата звернення: 2.04.2024).
3. Амелін С. К. Сутність фінансового лізингу. Фінансова політика та економічне регулювання. 2010. № 52. С. 132—139. URL: http://npndfi.org.ua/docs/NP_10_03_131_uk.pdf (дата звернення: 2.04.2024).
4. Букліб. Види кредитів. URL: <https://buklib.net/books/35126/> (дата звернення: 2.04.2024).
5. Букліб. Комерційні кредити. URL: <https://buklib.net/books/25106/> (дата звернення: 2.04.2024).
6. Глобус банк. Доступні кредити 5-7-9%. URL: <https://globusbank.com.ua/ua/programma-5-7-9.html> (дата звернення: 2.04.2024).
7. Державна програма "Доступні кредити 5-7-9%". URL: <https://www.eximb.com.ua/business/klientamsb/msb-kredytu/derzhavna-programa-dostupni-kredytu-5-7-9/> (дата звернення: 2.04.2024).
8. Державна програма компенсацій. URL: <https://privatbank.ua/business/5-7-9> (дата звернення: 2.04.2024).

9. Дзюблук О. Сучасні аспекти розуміння сутності і ролі кредиту як економічної категорії. Світ фінансів. 2010. № 1. С. 7—16. URL: <file:///C:/Users/Администратор/Downloads/404-782-1-SM.pdf> (дата звернення: 2.04.2024).

10. Доступні кредити 5-7-9%. URL: <https://5-7-9.gov.ua> (дата звернення: 2.04.2024).

11. Доценко І. О., Доценко В. В. Сутність та значення кредитної діяльності банку у сучасних умовах економічного розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. № 12. С. 94—98. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua/23.pdf (дата звернення: 2.04.2024).

12. Комерційний кредит. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Комерційний_кредит (дата звернення: 2.04.2024).

13. Краковська А., Вишневський І, Педос Н. Лізингова галузь в Україні: тенденції та рекомендації для зростання: звіт. Київ. 2018. 36 с. URL: https://uul.com.ua/wp-content/uploads/2018/10/Leasing_report_ukr_final_09202018.pdf (дата звернення: 2.04.2024).

14. Кредитна система. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кредитна_система (дата звернення: 2.04.2024).

15. Лагутін В. Д. Кредитування. Теорія і практика: навч. посібник. Київ: Знання, 2002. 215 с. URL: https://vivat-jus.at.ua/load/juridichna_literatura/lagutin_kredituvannja_teorija_i_praktika_2002/2-1-0-37 (дата звернення: 2.04.2024).

16. Лізингові компанії. URL: <https://universalna.com/partners/leasing-companies/> (дата звернення: 2.04.2024).

17. Лізингові компанії України. URL: <https://bankchart.com.ua/spravochniki/kompanii/any/7> (дата звернення: 2.04.2024).

18. Мінфін. Рейтинг найдешевших кредитів в МФО. URL: <https://sp.minfin.com.ua/credits-top> (дата звернення: 2.04.2024).

19. Мої кредити 5-7-9%. URL: <https://www.oschadbank.ua/credit/579> (дата звернення: 2.04.2024).

20. Наконечний Б. В. Переваги та недоліки лізингу порівняно з іншими видами інвестиційної діяльності. Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. 2012. С. 262—270. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/d6c7cccd-ba0b-4a12-af66-1f9b5eb9a9c9/content> (дата звернення: 2.04.2024).

21. Національний банк України. Статистика фінансового сектору. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (дата звернення: 2.04.2024).

22. Оперативний та фінансовий лізинг: що це таке та у чому відмінності. URL: <https://banki.ua/articles/operatyvnyy-ta-finansovyj-lizing-shcho-ce-take-ta-uchomu-vidminnosti> (дата звернення: 2.04.2024).

23. Павлов К. В. Фінансово-бюджетні механізми реалізації антимонопольної політики на ринку житлової нерухомості України: регіональний контекст. Науковий журнал "Економічний форум". 2018. № 1. С. 73—80.

24. Павлов К. В., Павлова О. М., Кір'янова Д. О., Нижник В. І. Міста як осередки підприємницької діяльності Західного регіону. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2021. № 18. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-18> (дата звернення: 2.04.2024).

25. Павлова О., Павлов К., Ткачук Ю., Більо І. Цифровізація, як основний фактор розвитку бізнесу. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Економічні науки. 2021. № 17 (117). Т. 2. С. 38—43.

26. Павлова О. М., Павлов К. В., Сур'як А. В., Спас О. В. Теоретичні підходи до реінжинірингу бізнес процесів на підприємствах харчової галузі України в умовах воєнного часу. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2022. Том 7. № 4. С. 49—55. URL: <http://ujae.org.ua/teoretychni-pidhody-do-reinzhyningu-biznes-protsesiv-na-pidpryyemstvah-harchovoyi-galuzi-ukrayiny-v-umovah-voennogo-chasu/> (дата звернення: 2.04.2024).

27. Павлова О., Павлов К., Шульгач Н., Плоскіна, А. Формування бізнес-стратегії підвищення продовольчої безпеки харчової галузі України у воєнний період. Modeling the development of the economic systems. 2022. № 4. С. 116—123. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-6-15> (дата звернення: 2.04.2024).

28. Павлов К.В. Регулювання інвестиційно-житлових відносин в Україні: монографія. Рівне: НУВГП, 2013. 230 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/10688> (дата звернення: 2.04.2024).

29. Суспільне новини. Швидко отримання грошей: переваги та недоліки. URL: <https://susplne.media/122879-svidke-otrimanna-grosey-perevagi-ta-nedoliki/> (дата звернення: 2.04.2024).

30. Що таке лізинг. URL: <https://tekom-lease.com.ua/shho-take-lizing/> (дата звернення: 2.04.2024).

31. Як правильно порахувати відсотки за кредитом: правила та рекомендації. URL: <https://www.0332.ua/list/388908> (дата звернення: 2.04.2024).

References:

1. Finance.ua (2021), "How to calculate loan interest", available at: <https://finance.ua/ua/credits/kak-poschitat-procenty-po-kreditu> (Accessed 2 April 2024).

2. LivingFo (2023), "Types and forms of credit", available at: <https://livingfo.com/formy-ta-vydy-kredytu/> (Accessed 2 April 2024).

3. Amelin, S. K. (2010) "The essence of financial leasing", *Finansova polityka ta ekonomichne rehulivannia*, vol. 52, pp. 132—139, available at: http://npndfi.org.ua/docs/NP_10_03_131_uk.pdf (Accessed 2 April 2024).

4. Buklib (2002), "Types of loans", available at: <https://buklib.net/books/35126/> (Accessed 2 April 2024).

5. Buklib (2003), "Commercial loans", available at: <https://buklib.net/books/25106/>.

6. Globus Bank (2020), "Available loans at 5-7-9%", available at: <https://globusbank.com.ua/ua/programma-5-7-9.html> (Accessed 2 April 2024).

7. Ukrexim Bank (2020), "State program "Affordable loans 5-7-9%""", available at: <https://www.eximb.com/ua/business/klientam-msb/msb-kredyty/derzhavna-programa-dostupni-kredyty-5-7-9/> (Accessed 2 April 2024).

8. Privat Bank (2020), "State compensation program", available at: <https://privatbank.ua/business/5-7-9> (Accessed 2 April 2024).

9. Dzyublyuk, O. (2010), "Modern aspects of understanding the essence and role of credit as an economic category" *Svit finansiv*, vol. 1, pp. 7—16, available at:

file:///C:/Users/Администратор/Downloads/404-782-1-SM.pdf (Accessed 2 April 2024).

10. Government Portal, Ukraine (2020), "Available loans at 5-7-9%", available at: <https://5-7-9.gov.ua> (Accessed 2 April 2024).

11. Dotsenko, I. O., Dotsenko, V. V. (2017), "The essence and significance of the bank's credit activity in modern economic development", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 12, pp. 94—98, available at: http://www.visnyk-econom.-uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua/23.pdf (Accessed 2 April 2024).

12. WikiLegalAid (2023), "Commercial loans", available at: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Комерційний_кредит (Accessed 2 April 2024).

13. Krakovska, A., Vyshnevskiy, I. and Pedos, N. (2018), "Leasing industry in Ukraine: trends and recommendations for growth", available at: https://uul.com.ua/wp-content/uploads/2018/10/Leasing_report_ukr_final_09202018.pdf (Accessed 2 April 2024).

14. Wikipedia (2018), "Credit system", available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кредитна_система (Accessed 2 April 2024).

15. Lahutin, V. D. (2002), "Lending. Theory and practice", textbook, available at: https://vivat-jus.at.ua/load/juridichna_literatura/lagutin_kredituvannya_teorija_i_praktika_2002/2-1-0-37 (Accessed 2 April 2024).

16. Universalna (2023), "Leasing companies", available at: <https://universalna.com/partners/leasing-companies/> (Accessed 2 April 2024).

17. Bankchart (2023), "Leasing companies of Ukraine", available at: <https://bankchart.com.ua/spravochniki/kompanii/any/7> (Accessed 2 April 2024).

18. Ministry of Finance (2023), "Ranking of the cheapest microfinance organization loans", available at: <https://sp.minfin.com.ua/credits-top> (2 April 2024).

19. Oschad Bank (2020), "My loans at 5-7-9%", available at: <https://www.oschadbank.ua/credit/579> (Accessed 2 April 2024).

20. Nakonechny, B. V. (), "Advantages and disadvantages of leasing compared to other types of investment activities", *Lviv Polytechnic National University Institutional Repository*, pp. 262—270, available at: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/d6c7cccd-ba0b-4a12-af66-1f9b5eb9a9c9/content> (Accessed 2 April 2024).

21. National Bank of Ukraine (2022), "Financial sector statistics", available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (Accessed 2 April 2024).

22. Banki.ua (2023), "Operational and financial leasing: what it is and the differences", available at: <https://banki.ua/articles/operatyvnyy-ta-finansovyy-lizyng-shcho-ce-take-ta-u-chomu-vidminnosti> (Accessed 2 April 2024).

23. Pavlov, K. V. (2018), "Financial and budgetary mechanisms for the implementation of antimonopoly policy in the residential real estate market of Ukraine: regional context", *Naukovyj zhurnal "Ekonomichnyj forum"*, vol. 1, pp. 73—80.

24. Pavlov, K. V., Pavlova, O. M., Kir'ianova, D. O. and Nyzhnyk, V. I. (2021), "Cities as centers of entrepreneurial

activity in the Western region", *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal "Internauka"*, vol. 18. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-18>

25. Pavlova, O., Pavlov, K., Tkachuk, Yu. and Bil'o, I. (2021), "Digitization as the main factor in business development", *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal "Internauka"*. *Ekonomichni nauky*, vol. 17 (117), no. 2, pp. 38—43.

26. Pavlova, O. M., Pavlov, K. V., Sur'iak, A. V. and Spas, O. V. (2022), "Theoretical approaches to reengineering business processes at enterprises of the food industry of Ukraine in wartime conditions", *Ukrains'kyj zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, vol. 7, no. 4, pp. 49—55, available at: <http://ujae.org.ua/teoretychni-pidhody-do-reinzhyningu-biznes-protseviv-napidpryyemstvah-harchovoyi-galuzi-ukrayiny-v-umovah-voyennogo-chasu/> (Accessed 2 April 2024).

27. Pavlova, O., Pavlov, K., Shul'hach, N. and Ploskina, A. (2022), "Formation of a business strategy for increasing food security in the food industry of Ukraine during the war period", *Modeling the development of the economic systems*, vol. 4, pp. 116—123. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-6-15>

28. Pavlov K.V. (2013), *Rehulivannia investytsijno-zhytlovykh vidnosyn v Ukraini*. [Regulation of investment and housing relations in Ukraine]. NUVHP, Rivne, Ukraine, available at: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/10688> (Accessed 2 April 2024).

29. Suspilne media (2021), "Quick money access: advantages and disadvantages", available at: <https://suspilne.media/122879-svidke-otrimanna-grosej-perevagi-ta-nedoliki/> (Accessed 2 April 2024).

30. Tekom (2021), "What is leasing", available at: <https://tekom-lease.com.ua/shho-take-lizing/> (Accessed 2 April 2024).

31. Website of the city of Lutsk (2016), "How to calculate loan interest correctly: rules and recommendations", available at: <https://www.0332.ua/list/388908> (Accessed 2 April 2024).

Стаття надійшла до редакції 10.05.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663